

SIVISTYSKESKUS

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja

Sivistyskeskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Keskuksen toiminta perustui taloudelliseen tietoisuuteen ja hoidettiin suunnitelmallisesti. Ulkopuolista rahoitusta haettiin aktiivisesti. Keskus käytti yhteensä noin 350 000 euroa ulkopuolista rahoitusta erilaisiin kehittämishankkeisiin. Tasapainottamisohjelman toteuttaminen vuonna 2017 ja organisaatiomuutosprosessin jatkuminen vaikutti ja antoi oman leimansa toiminnalle kaikilla vastuualueilla. Lisäksi eräiden sivistyskeskuksen käytössä olevien kiinteistöjen sisäilmaongelmien selvitystyö vaikutti toimintaan.

Sivistyskeskuksen vastuualueilla toimintaympäristöön ja toimintaan ovat vaikuttaneet muun muassa seuraavat seikat:

- Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2017.
- Varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi- ja mobiilikirjaussovellus (VakaMukana) otettiin käyttöön 1.9.2017.
- Kielikylytoiminta ei käynnistynyt syksyllä 2017 liian vähäisen kiinnostuksen johdosta.
- Liikuntahallin, pääkirjaston ja Harjurinteen koulun sisäilmaongelmat ja niiden selvittäminen on työllistänyt sekä sivistyskeskuksen hallintoa, teknistä keskusta että kyseisiä yksiköitä poikkeuksellisen paljon. Edellä mainittujen kohteiden osalta eri asiantuntijoista ja käyttäjistä koostuvat työryhmät ovat kokoontuneet pohtimaan ja selvittämään sisäilmaongelmien syitä ja seurauksia.
- Lovisanejdens högstadiumin ja Koskenkylän koulujen hankesuunnitelmat valmistuivat ja rakennusten yhteydessä nostetaan Loviisaa puurakentamisen kannattajaksi.
- Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien mukaista toimintaa on kehitetty ja otettu käyttöön syksyllä 2017.
- Alueellinen toisen asteen ammatillisen koulutuksen muutoshanke käynnistyi vuoden alussa. Hankkeen tavoitteena on, että neljästä alueella toimivista koulutuksenjärjestäjästä muodostetaan kaksi koulutuksenjärjestäjää 1.1.2019 lähtien.
- Liljendalin lähikirjaston omatoimikirjastotoiminta on toiminut keväästä 2017 lähtien.
- Itsenäinen Suomi täytti 100 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi toteutettiin monta tapahtumaa kaikenikäisille kaupunkilaisille.
- Sivistyskeskus on vuoden aikana saanut ulkopuolista rahoitusta muun muassa seuraaviin hankkeisiin; etsivään nuorisotyöhön, koulutuksen tasa-arvohankkeeseen, koulujen kerhotoimintaan, tutoropettajakoulutukseen ja -toimintaan, Lovisa Gymnasiumin oppimisympäristöön, Liikkuva koulu -hankkeeseen, kotouttamisliikuntaan, liikunnallinen elämäntapa -hankkeeseen, tyttöjen tilan perustamiseen, Loviisan vierasateljeetoimintaan ja Sibeliuspäivien järjestämiseen. Lisäksi molemmat lukiot ja Lovisanejdens högstadium ovat osallistuneet Erasmus-hankkeisiin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 2017

Sivistyskeskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate

2114 Sivistyskeskus

	TALOUSARVIO 2017	TALOUSARVIO MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Myyntituotot	1 118 810	0	1 118 810	1 356 547	-237 737
Maksutuotot	1 055 460	0	1 055 460	1 095 790	-40 330
Tuet ja avustukset	289 075	0	289 075	417 097	-128 022
Vuokratuotot	224 246	0	224 246	251 543	-27 297
Muut toimintatuotot	23 500	0	23 500	71 250	-47 750
Toimintatuotot yhteensä	2 711 091	0	2 711 091	3 192 227	-481 136
<i>josta sisäiset</i>	159 420	0	159 420	187 177	-27 757
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-18 571 140		-18 571 140	-17 844 830	-726 310
Palveluiden ostot	-5 852 277	350 000	-5 502 277	-5 365 692	-136 585
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-912 694	0	-912 694	-871 162	-41 532
Avustukset	-1 381 300	0	-1 381 300	-1 368 967	-12 333
Muut toimintakulut	-4 203 854	-4 401 803	-8 605 657	-8 611 456	5 799
Toimintakulut yhteensä	-30 921 265	-4 051 803	-34 973 068	-34 062 107	-910 961
<i>josta sisäiset</i>	-5 761 427	-4 401 803	-10 163 803	-10 362 151	198 921
Toimintakate	-28 210 174	-4 051 803	-32 261 977	-30 869 880	-1 392 098
<i>josta sisäiset</i>	-5 602 007	-4 401 803	-10 003 810	-10 174 974	171 164
Toimintakate ulkoinen	-22 608 167	350 000	-22 258 167	-20 694 905	-1 563 262
Poistot ja arvonalentumiset	-53 700	0	-53 700	-26 224	-27 476
Kustannuslaskennalliset erät					

Toimintatuottojen toteutuminen

Keskuksen toteutuneet ulkoiset toimintatuotot ylittävät budjetoidun noin 453 000 eurolla. Vuoden 2017 aikana sivistyskeskus on hakenut ja saanut noin 350 000 euroa ulkopuolista rahoitusta erilaisiin hankkeisiin ja kehittämistoimintaan. Summa ylittää budjetoidun noin 65 000 eurolla. Suurimmat summat myönnettiin seuraaville hankkeille: Koulutuksen tasa-arvohanke, etsivä nuorisotyö, koulujen kerhotoiminta, tutoropettajakoulutus ja -toiminta, Lovisa Gymnasiumin oppimisympäristö, Loviisan vierasateljeetoiminta ja Sibeliuspäivien järjestäminen sekä Erasmus-hankkeet.

Ulkoiset myyntituotot ylittyvät noin 237 000 eurolla. Suurin summa, noin 108 000 euroa, on korvaus vuonna 2016 opetuskäyttöön ostettujen tietokoneiden siirtämisestä leasingrahoituksen piiriin. Myös varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kotikuntakorvaukset ovat budjetoitua suuremmat.

Maksutuottoja kertyi arvioitua enemmän. Varhaiskasvatusmaksutuotot ylittivät budjetoidun noin 30 000 eurolla ja vapaa-aikatoimen maksutuotot noin 18 000 eurolla. Sibeliuspäivien myyntitulot alittivat budjetoidun noin 11 000 eurolla.

Toimintakulujen toteutuminen

Sivistyskeskus on pysynyt kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa. Keskuksen toteutuneet ulkoiset toimintakulut alittavat budjetoidun noin 1,1 miljoonalla eurolla.

Suurimmat määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstömäärärahoihin (noin 726 000 euroa) ja palveluiden ostoihin (noin 315 000 euroa). Yksittäisistä menoeristä suurimmat euromääräiset säästöt ovat matkustus- ja kuljetuskustannuksissa. Oppilaskuljetuksissa säästö oli noin 87 000 euroa ja muissa kuljetuksissa noin 66 000 euroa.

Keskuksen sisäiset kulut ovat kasvaneet merkittävästi verrattuna vuoden 2016 tilinpäätökseen. Kaupunki otti pääosan ulkoistetuista ruoka- ja siivouspalveluista takaisin omaksi toiminnaksi 1.8.2017. Kaupunginvaltuusto päätti ottaa käyttöön sisäisten vuokrien uudet laskentaperusteet 1.1.2017 alkaen ja muutti samalla määrärahat. Verrattuna vuoden 2016 tilinpäätökseen sivistyskeskuksen sisäiset vuokrat nousivat 4,4 miljoonalla eurolla.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Henkilöstökulut sivukuluineen alittivat budjetoidun noin 726 000 eurolla. Palkoissa säästö oli noin 209 000 euroa verrattuna talousarvioon.

Keskus on vuoden aikana kriittisesti arvioinut rekrytointitarpeitaan. Pääsääntöisesti sijaisia ei ole palkattu ei-lakisääteisiin palveluihin, kuten hallintoon, vapaa-aikatoimeen ja kulttuuritoimeen. Myös yksi toimistosihteerintehtävä sivistyskeskuksen hallinnossa on täyttämättä. Toimenpiteenä saavuttaa kaupunginvaltuuston vuoden 2017 talousarviossa asetettu organisaatorakenteen miljoonan euron säästötavoite vuosina 2017 ja 2018 keskukseen ei palkattu tukipalvelujen erityisasiantuntijaa, vaikka tehtävä sisältyi henkilöstösuunnitelmaan ja talousarvioon.

Henkilöstökulujen suuret säästöt tulevat henkilösivukuluista. Toteutuneet kansaneläke- ja sairausvakuutusprosentit ovat pienemmät kuin mitä talousarvion laskentapohjissa oli käytetty. Sama koskee työttömyysvakuutusprosenttia ja eläkekuluja. Sivistyskeskuksen osalta tämä merkitsee noin 448 000 euron säästöä verrattuna talousarvioon. Keskuksen varhaiseläkemenomaksujen osuus tästä on noin 100 000 euroa.

Jos vertaa toteutuneita henkilöstökuluja kokonaisuudessaan, pieneivät kustannukset 3,9 %:lla verrattuna vuoden 2016 kuluihin.

Keskuksen sairauspoissaolot ovat valitettavasti kasvaneet. Kasvu oli 85 päivää. Jos sairauspoissaolot kohdistuvat samoihin yksiköihin on yksiköiden esimiehillä haastava tehtävä

löytää sijaisia toiminnan ylläpitämiseksi tai järjestää toimintaa uudelleen. Tähän kuuluvat sisäilmaongelmaiset työpaikat, kuten Harjurinteen koulu, pääkirjasto ja liikuntahalli.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Sivistyskeskuksen toiminnan painopisteet:

1. Asiakas ja kuntalainen: palvelu, osallisuus ja hyvinvointi

AVAINVAOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kuntalaisten sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden.	Sivistyskeskuksen palvelut järjestetään vuorovaikuttaisesti ja asiakaslähtöisesti kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Kehitetään palveluita ja reagoidaan muutostarpeisiin.	Sivistyskeskus on jatkuvasti kehittänyt omia palvelujaan vastaamaan muutostarpeita. Kuntalaisia on osallistettu laajemmissa asioissa, kuten esimerkiksi kouluhankkeissa ja kielikylpyasioissa.
		Laaditaan keskuksen arviointisuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan toimintaa ja osallistetaan kuntalaisia.	Vuoden 2017 alussa sivistyskeskuksen johtoryhmä käynnisti arviointisuunnitelman laadinnan suunnitellusti, mutta erittäin kiireisen työtilanteen takia arviointisuunnitelma ei valmistunut vuoden 2017 loppuun mennessä. Asiasta informoitiin sivistyslautakuntaa 29.11.2017.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen ja sijainnin hyödyntäminen

AVAINVAOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Positiivinen kuva kaupungista vetovoimaisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen.	Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Kehitetään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.	Sivistyskeskus on jatkuvasti kehittänyt omia palvelujaan ja yhteistyötä kolmannen sektorin ja yrittäjien kanssa.
		Lisätään näkyvyyttä.	Sivistyskeskus laati esitteen, jossa esitellään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kansalaisopistojen yksiköt. Esite on sekä sähköisessä että paperisessa muodossa. Keskus oli mukana kaupungin Facebook-sivujen ja uusien verkkosivujen tuottamisessa.

3. Henkilöstö ja johtaminen: toimivat yhteistyö- ja johtamisjärjestelmät sekä osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö

AVAINVAOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta.	Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Osallistutaan sekä sisäisiin että ulkoisiin koulutuksiin.	Sisäisiä koulutuksia on järjestetty muun muassa liittyen esimiestyöhön. Sivistyskeskuksen päälliköt osallistuivat Kuntaliiton järjestämään johtamiskoulutukseen. Opetushenkilöstölle on järjestetty alueellista ja paikallista koulutusta Osaava/ Kunnig -hankkeen koulutustarjonnan kautta. Hanke päättyi toukokuussa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta osallistuu erilaisiin sisäisiin koulutuksiin liittyen varhaiskasvatussuunnitelman toimenpanoon.

		Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut.	Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä.
		Järjestetään työnohjausta ennaltaehkäisevästi.	Työnohjausta järjestettiin työyhteisöissä tarvittaessa.

4. Talous: terve ja kustannustehokas talous

AVAINNAVOITE	TAVOITE	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINNAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta.	Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarvion toteumaa, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Sivistyskeskuksen hallinto, vastualueet ja yksiköt seurasivat järjestelmällisesti talousarvion toteumaa. Merkittäviä poikkeamia ei ole esiintynyt.

SIVISTYSKESKUS VASTUUALUEITTAIN

Hallinto ja kehittäminen

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja, taloussuunnittelija, suunnittelija

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Liikuntahallin, pääkirjaston ja Harjurinteen koulun sisäilmaongelmat ja niiden selvittäminen on työllistänyt sekä sivistyskeskuksen hallintoa, teknistä keskusta että kyseisiä yksiköitä poikkeuksellisen paljon. Edellä mainittujen kohteiden osalta eri asiantuntijoista ja käyttäjistä koostuvat työryhmät ovat kokoontuneet pohtimaan ja selvittämään sisäilmaongelmien syitä ja seurauksia.

Alueellinen toisen asteen ammatillisen koulutuksen muutoshanke käynnistyi vuoden alussa. Hankkeen tavoitteena on, että neljästä alueella toimivasta koulutuksenjärjestäjistä muodostetaan kaksi koulutuksenjärjestäjää 1.1.2019 lähtien. Muutoshanke jatkuu vuoden 2018 aikana.

Riskiarvio

- Koko keskuksen henkilökunnan osallistaminen arviointisuunnitelma- sekä kehittämissuunnitelmatyössä
Keskuksen arviointisuunnitelmatyö ei edennyt suunnitellulla tavalla. Keskuksen kehittämissuunnitelman valmistelutyöhön osallistuivat kaikki vastuualueet ja keskuksen henkilökunta.
- Henkilökunnan sitouttaminen uuden johtamistavan kehittämisessä ja käyttöönotossa
Valtakunnallisen LAPE- hankkeen (lasten, nuorten ja perheiden palvelut) toteuttamista jatkettiin Lisäksi kaupungin laajan sekä myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työstämistä jatkettiin yhteistyössä perusturvakeskuksen ja muiden toimialojen kanssa.
- Kehityskeskustelujen perusteella laadittavien henkilökohtaisten ja työyhteisöjen kehittämissuunnitelmien laadinta
Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. *Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään sivistyskeskuksen palvelut vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti ja kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Laaditaan keskuksen arviointisuunnitelma, jonka perusteella voidaan vuosittain vuodesta 2018 eteenpäin eri tavoin arvioida toimintaa.	Laaditaan arviointisuunnitelma kevään aikana ja se hyväksytään syksyllä 2017 ja otetaan käyttöön vuoden 2018 alusta.	Vuoden 2017 alussa sivistyskeskuksen johtoryhmä käynnisti arviointisuunnitelman laadinnan suunnitellusti, mutta erittäin kiireisen työtilanteen takia arviointisuunnitelma ei valmistunut vuoden 2017 loppuun mennessä. Asiasta informoitiin sivistyslautakuntaa 29.11.2017.
	Jatketaan keskuksen kehittämissuunnitelmatyötä.	Kehittämissuunnitelman suuntaviivat käsitellään uuden valtuustokauden alussa poliittisissa toimitelmissä.	Kehittämissuunnitelmatyötä jatkettiin suunnitellusti ja koko sivistyspalveluiden kehittämissuunnitelma vietiin keskuksen lautakuntiin vuoden 2017 lopussa. Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto käsittelevät suunnitelmaa keväällä 2018.

2. *Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Lisätään vastualueiden näkyvyyttä ja houkuttelevuutta eri toimenpitein.	Laaditaan esitteitä, joiden avulla näkyvyys ja vetovoimaisuus lisääntyvät. Ollaan aktiivinen toimija sosiaalisessa mediassa, mm. Facebookissa.	Sivistyskeskus laati esitteen, jossa esitellään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kansalaisopistojen yksiköt. Esite on sekä sähköisessä että paperisessa muodossa. Keskus oli mukana kaupungin Facebook- sivujen ja uusien verkko-sivujen tuottamisessa.

3. *Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Kehittämissuunnitelma hyväksytään kaupungin-valtuustossa ennen vuoden 2016 loppua.	Kehittämissuunnitelman laadintaan osallistuu koko keskuksen henkilökunta. Lisäksi laadintaan osallistuvat muut keskuskeskukset ja luottamus-henkilöt.	Sisäisiä koulutuksia järjestettiin muun muassa liittyyen esimiestyöhön. Sivistyskeskuksen päälliköt osallistuivat Kuntaliiton järjestämään johtamiskoulutukseen.
	Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.	Kehitetään yhteisiä toimintatapoja. Perusturvakeskuksen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kanssa.	Valtakunnallisen LAPE- hankkeen toteuttamista jatkettiin sekä lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelman työstämistä jatkettiin yhteistyössä perusturvakeskuksen kanssa.
	Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.	Hyödynnetään työhyvinvointikyselyn tuloksia	Työhyvinvointikysely toteutettiin ja sen tuloksia hyödynnettiin työn ja toiminnan kehittämisessä.
	Käydään jokaisen työntekijän kanssa kehityskeskustelut, joiden perusteella laaditaan henkilökohtaiset ja työyhteisön kehittämissuunnitelmat.	Kirjataan kehityskeskustelut sekä henkilökohtaiset ja työyhteisön kehittämissuunnitelmat.	Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä.

4. *Talous: Ennakoitavissa oleva tasapainoinen talous*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarvion toteumaa, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Osavuosisikatsaus ja tilinpäätös.	Sivistyskeskuksen hallinto on järjestelmällisesti seurannut talousarvion toteumaa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21140 Hallinto ja kehittäminen

	TALOUSARVIO 2017	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	MUUTOS
Toimintatuotot	15 500	0	15 500	19 307	- 3 807
<i>josta sisäiset</i>	0	0	0	0	
Valmistus oman käyttöön					
Toimintakulut	-409 753	0	-409 753	-287 221	-122 533
<i>josta sisäiset</i>	-4 571	0	-4 571	-5 828	
Toimintakate	-394 253	0	-394 253	-267 913	-126 340
<i>josta sisäiset</i>	-4 571	0	-4 571	-5 828	
Toimintakate ulkoinen	-389 682	0	-389 682	-262 086	-127 596

Poistot ja arvonalentumiset

Säästöt muodostuvat jaksotetuista henkilöstökuluista ja vastuualueelle budjetoidut koko keskusta käsittävät määrärahat työnhajukseen ja tyky -toimintaan. Käyttö on kirjattu palvelua käyttäneelle yksikölle.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Nettomenot, euro/asukas	42,8 ulk.	25,2 ulk.	19,8 ulk.

Sivistyslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 §10			
Hinttaniemi Jonna, pj	4/4	Forsblom-Helander Benita	
Nevalainen Sofia, vpj	2/4	Lind Tuija	1
Bäcklund-Kuikka Marina	4/4	Hovi Karolina	
Willner Kristian	4/4	Staffans Sten	
Rosenberg Thomas	3/4	Lindfors Bo	1
Hannus Daniel	2/4	Hurmerinta Anders	2
Sokka-Tuomala Anne	4/4	Malmivaara Marjatta	
Hovi Antti	3/4	Rehnberg Mika	
Kiviranta Jonna	3/4	af Hällström Suvi	
-7.6.2017			
Grundström Maria, pj	4/5	Törnroos Ingrid	
Melamies Päivi, vpj	5/5	Heiska-Könönen Susanna	
Andersson Otto	5/5	Boberg Maria	

Eriksson Sari	0/5	Katz Dunja	1
Jokela-Ylipiha Annu	3/5	Holmström Eeva	
Kekkonen Jari	2/5	Paakkarinen Toni	1
Mether Cosmo	2/5	Meriheinä Susanna	1
Peltoluhta Vesa	4/5	Väkevä Antti	
Rosenberg Thomas	3/5	Waltonen Peter	
Söderholm Li-Lo	5/5	Stenstrand Stefan	
Uotinen Päivi	4/5	Karvonen Juha	1

Sivistyslautakunnan suomenkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 §11			
Laiho Pasi, pj	1/1	Valkokivi Kaj	
Hovi Antti, vpj	1/1	Rehnberg Mika	
Paakkarinen Toni	1/1	Tähtinen Keijo	
Nevalainen Sofia	1/1	Turpeinen Henna-Kaisa	
Willner Kristian	0/1	Staffans Sten	
Sokka-Tuomala Anne	1/1	Malmivaara Marjatta	
Kiviranta Jonna	1/1	af Hällström Suvi	
Länsipuro Janne	1/1	Vuokko Marjo	
Marjakangas Miia	1/1	Saari Veikko	
Lempiö Päivi, Lapinjärvi	0/1	Sibelius Katri	
-7.6.2017			
Melamies Päivi, pj	3/3	Heiska-Könönen Susanna	
Kekkonen Jari, vpj	2/3	Kallio-Taponen Kielo	1
Eriksson Sari	0/3	Katz Dunja	1
Hovi Antti	1/3	Pappila Jorma	1
Jokela-Ylipiha Annu	2/3	Holmström Eeva	
Lundström Nina	0/3	Mononen Rauno	
Oinonen Mari	2/3	Nykänen Kim	
Paakkarinen Toni	3/3	Mäkinen Markku	
Peltoluhta Vesa	3/3	Väkevä Antti	
Saari Veikko	2/3	Jungner Auli	
Uotinen Päivi	2/3	Karvonen Juha	1
Kalliola Marketta, Lapinjärvi	0/3	Kaasalainen Eeva	

Sivistyslautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 § 11			
Bäcklund-Kuikka Marina, pj	1/1	Sjödahl Ralf	

Hannus Daniel, vpj	0/1	Lindroos Johannes	1
Hinttaniemi Jonna	1/1	Karlsson Monica	
Forsblom-Helander Benita	1/1	Malms Kim	
Hovi Karolina	0/1	Lönnfors Johanna	1
Hurmerinta Anders	1/1	Kähärä Erika	
Rosenberg Thomas	1/1	Jungner Hans	
Lindfors Bo	1/1	Grundström Ben	
Konttinen Lisbeth	1/1	Törnroos Ingrid	
Fabritius Mikaela, Myrskylä	1/1	Stenfors Susanne	
Lindfors Annika, Lapinjärvi	1/1	Andersson Pricella	
-7.6.2017			
Andersson Otto, pj	3/3	Boberg Maria	
Bäcklund-Kuikka Marina, vpj	3/3	Karvonen Carolin	
Grundström Maria	1/3	Törnroos Ingrid	2
Hovi Karolina	3/3	Karlsson Ann-Mari	
Lindfors Bo	2/3	Jungner Hans	
Lindholm Glenn	1/3	Kullberg Bengt	
Mether Cosmo	2/3	Meriheinä Susanne	1
Nyström Tom	3/3	Hurmerinta Anders	
Rosenberg Thomas	3/3	Waltonen Peter	
Söderholm Li-Lo	2/3	Stenstrand Stefan	
Virtanen Maria	2/3	Jaatinen-Nylander Marina	
Lindfors Annika, Lapinjärvi	3/3	Nybondas Dan	
Nyström Anna, Myrskylä	3/3	Antman Boris	

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatuspäällikkö, päiväkodinjohtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Varhaiskasvatuksen sisällöllinen laatu

Valtakunnallisten perusteiden valmistuttua lokakuussa 2016 Opetushallituksen toimesta alkoi Loviisan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman laadinta. Suunnitelma valmistui keväällä 2017 ja sivistyslautakunta hyväksyi sen 31.5.2017. Se otettiin käyttöön 1.8.2017 alkaen. Suunnitelman jalkauttamiseen kuului lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinta, sekä ryhmien toimintasuunnitelmat. Kyseiset lomakkeet valmistuivat syyskuussa 2017, jonka jälkeen ne otettiin heti käyttöön.

Varhaiskasvatuksen kysyntä

Suunnitteilla on Hembackan päiväkodin laajentaminen parakilla. Näin saataisiin 21 lisäpaikkaa 3–5 vuotiaalle lapsille.

Kuggomin päiväkodin tulevaisuus

Kaupunki osti kiinteistön, jolla Kuggomin päiväkotijoukko sijaitsee. Lapsiryhmät ovat täynnä ja toiminta on jatkunut normaaliin tapaan.

Riski-arvio

- Rekrytoinnin tehostaminen ei takaa muodollisesti kelpoisten hakijoiden määrää.
Olemme palkanneet vain muodollisesti kelpoisia henkilöitä.
- Yhden ryhmän päiväkotien lastentarhanopettaja ei saa työyhteisössään vertaistukea pedagogisissa asioissa.
Meillä on edelleen yksi päiväkotijoukko, jossa työskentelee ainoastaan yksi lastentarhanopettaja.
- Laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden takaamiselle tarvitaan laaja yhteistyöverkosto.
Osaamisen ja palvelujen oikea-aikaisuuden lisäämiseksi, yhteistyöverkostoja on kehitetty ja kehitetään edelleen.
- Kielikylvyn jatkuvuuteen ei ole mitään takeita kaupungin vähentyneen syntyvyyden takia.
Kielikylpyyn voi hakea uudelleen helmikuussa 2018. Mikäli tulee tarpeeksi hakemuksia, toiminta alkaa 1.8.2018.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään varhaiskasvatuspalvelut vuorovaikuttaisesti ja asiakaslähtöisesti lasten hyvinvointia tukien.	Treffis jatkaa avointa varhaiskasvatustoimintaa Loviisassa ja pitää perhekahvilaa Koskenkylässä, jossa teemapäivät järjestetään yhdessä perusturvakeskuksen kanssa.	Seurataan Treffiksen osallistujamääriä.	Tammi-joulukuussa 2017 Treffiksen toimintaan osallistui 160 perhettä.
	Päiväkodeissa ja ryhmäperhepäiväkodeissa on otettu käyttöön omahoitajajärjestelmä lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen, johon kuuluu mm. koti käynti. Varhaiskasvatuskeskustelut käydään jokaisen lapsen huoltajien kanssa.	Huoltajien kanssa käytyjä varhaiskasvatuskeskusteluita kirjataan ja yhdessä tehdyt päätökset ovat perustana varhaiskasvatustoiminnan suunnittelulle.	Omahoitaja on valittu kaikille lapsille ennen aloitusta varhaiskasvatuksessa. Omahoitaja on tehnyt kotikäynnin perheen luona yhdessä päiväkodinjohtajan kanssa ja palvelusopimus on täytetty. Opetushallituksen malli lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta julkaistiin juhannuksena 2017. Kaupungin lomake valmistui syyskuussa ja otettiin heti käyttöön.
	Otetaan peda.net-ohjelma käyttöön – informaatiokanava vanhemmille – arviointi lomake, viedään peda.netiin – järjestetään henkilöstölle koulutusta ohjelman käytöstä.	Ohjelma otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2017.	Henkilöstö on saanut koulutusta peda.net-ohjelmasta. Henkilökunta tiedottaa huoltajille peda.netissä ryhmän toiminnasta.
	Päivähoito-ohjelmaan tilataan uusi osio, joka mahdollistaa huoltajia ilmoittamaan sähköisesti lapsen tarpeen varhaiskasvatuksessa, sekä mobiilikirjauksen lapsen läsnäolosta.	Ohjelma otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2017.	Ohjelma otettiin käyttöön 1.9.2017. Pääkäyttäjät, päiväkodinjohtajat ja henkilökunta on koulutettu ohjelman käytössä.

2. *Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista ja lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita varhaiskasvatustarjoajia lähellä lapsiperheitä.	Päivitetään varhaiskasvatussuunnitelmaa.	Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2017.	Sivistyslautakunta hyväksyi varhaiskasvatussuunnitelman 31.5.2017 ja se otettiin käyttöön 1.8.2017.
	Selvitetään Kuggomin päiväkodin tulevaisuutta ja Sävträskin ja Isnäsin lisäpaikkatarvetta.	Löydetään Kuggomin, Hembäckan ja Isnäsin varhaiskasvatusta tarvitseville lapsille sopivat tilat.	Kaupunki osti kiinteistön, jolla Kuggomin päiväkotijohdantapaan. Hembäckan päiväkodin laajentamista 21 paikalla suunnitellaan elokuulle 2018. Isnäsin päiväkodin toiminta jatkuu aikaisempaan tapaan samoissa tiloissa.
	Toteutetaan yhteistyökokeilu yhdessä huoltajien kanssa päivittämällä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma samanaikaisesti lastenneuvolan 3-vuotistarkastuksen yhteydessä.	Kerätään palautetta vanhemmilta.	Hembäckan päiväkotijohdantapaan toimii yhteistyönä pilottina keväällä 2017. Yhteistyö arvioitiin ja laajennettiin koskemaan Loviisan kaikkia päiväkotijohdantapaan.
	Osallistutaan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palveluiden esitteen tekemiseen.	Esite valmistuu vuoden 2017 aikana.	Esite julkaistiin peda.netissä
	Kielikylpyryhmä perustetaan Rauhalan päiväkotiin 1.8.2017.		Hakuajaksi kielikylpyryhmään oli viikoilla 7–9. Siitä ilmoitettiin paikallislehdissä, kaupungin verkkosivuilla ja Facebookissa. Sivistyslautakunnan päätöksen mukaan ryhmän perustamiseen 1.8.2017 vaadittiin 15 lasta. Kuusi lasta ilmoittautui. Ryhmää ei perustettu. Lautakunta päätti, että kokeilemme uudestaan 1.8.2018 alkaen. Uusi hakuajaksi viikoilla 7–8 (2018).

3. *Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut touko–kesäkuussa.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Päiväkodinjohdantajien ja erityislasterhanopettajien kehityskeskustelut on pidetty. Muun henkilökunnan keskustelut käytiin vasta marraskuussa. Sillä tavalla saimme tietää, miten syksy on käynnistynyt ja kuulla mahdollisia toivomuksia tulevalle vuodelle.
	Järjestetään työhönsä ennaltaehkäisevästi.		Siellä missä on ollut tarvetta, on työhönsä järjestetty henkilökohtaisesti ja/tai ryhmässä.
	Henkilöstö osallistuu sekä sisäisiin että ulkoisiin täydennyskoulutuksiin.	Esimies määrää henkilökunnan osallistumaan tarvittaviin täydennyskoulutuksiin.	On järjestetty kaksi pedagogista kahvilaa kevään aikana ja yksi elokuussa lastentarhanopettajille ja yhteinen kokopäivän koulutus nimeltään ”Lapsen mieli”. Varhaiskasvatus on nimittänyt

			jokaisesta yksiköstä yhden päivähoitajan liikuntavastaavaksi. Liikuntavastaaville on järjestetty oma koulutustilaisuus ja oppimiskahvila-tilaisuus. Lokakuussa järjestettiin koko henkilökunnalle koulutus. Teemana oli tällä kertaa aikuisen rooli leikissä. Leikin merkitystä painotetaan myös uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Sen lisäksi yksiköt ovat pitäneet niin sanottuja pedagogisia iltoja, joissa on käsitelty ajankohtaisia asioita liittyen varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttamiseen.
	Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.	Treffiksen perhekahvilan toimivuus ja kokeilun, jossa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään lapsen 3-vuotistarkastuksen yhteydessä, onnistuminen.	Arviointi näytti kokeilun onnistuneen. Uusi yhteistyöhanke aloitettiin 4-vuotistarkastuksen yhteydessä. Hembakan päiväkoti toimii jälleen pilottina. Tarkoituksena on laajentaa yhteistyötä koskemaan kaikkia päiväkotia 1.8.2018 alkaen.

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan varhaiskasvatustoimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarviota jatkuvasti ja reagoidaan poikkeamiin varhaisessa vaiheessa.	Jokainen yksikkö vastaa talousarvion tarkasta seurannasta. Arvioidaan uuden henkilökunnan tai sijaisten palkkaamisen tarvetta tapauskohtaisesti lakisääteisiä henkilöstömitoituksia koskevia määräyksiä noudattaen.	Päiväkodinjohtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö ovat seuranneet talousarviota ja reagoineet nopeasti poikkeamiin. Henkilöstötarve on tarkistettu ja ne tehtävät, joita ei ole voitu toteuttaa sisäisin järjestelyin on julistettu haettavaksi. Lisähenkilöstöä tarvittiin toimintavuodelle 2017–2018 resurssipäivähoitajien muodossa, sillä tuen tarpeessa olevien lasten määrä on suuri.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21141 Varhaiskasvatus

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	849 000	0	849 000	944 598	-95 598
<i>josta sisäiset</i>	0	0	0	-49	49
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-7 674 920	-1 498 525	-9 173 445	-9 076 078	-97 367
<i>josta sisäiset</i>	-1 130 192	-1 583 365	-2 713 557	-2 838 896	125 340
Toimintakate	-6 825 920	-1 498 525	-8 324 445	-8 131 480	-192 965
<i>josta sisäiset</i>	-1 130 192	-1 583 365	-2 713 557	-2 838 945	125 389
Toimintakate ulkoinen	-5 695 728	84 840	-5 610 888	-5 292 535	-318 354

Poistot ja arvonalentumiset

Tulojen ylitys johtuu varhaiskasvatusmaksutuotoista ja kotikuntakorvauksista joita kertyi budjetoitua enemmän.

Suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstösivukuluihin noin 106 000 euroa ja vuokriin noin 42 000 euroa. Kuggomin päiväkotitoimi aikaisemmin vuokratiloissa mutta kaupunki osti kiinteistön ja ulkoiset kustannukset siirtyivät kaupungin tilapalveluille.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
0-6 -vuotiaiden määrä	932	800	926
Päiväkotihoidossa			
Lapset	551	540	544
Euroa/lapsi, netto	6 560 ulk.	6 831 ulk.	6 301 ulk.
Ryhmäperhepäivähoidossa			
Lapset	28	20	22
Euroa/lapsi, netto	8 373 ulk.	10 270 ulk.	7 917 ulk.
Perhepäivähoidossa			
Lapset	23	12	17
Euroa/lapsi, netto	9333 ulk.	15 343 ulk.	9 085 ulk.
Yhteensä päivähoitossa			
Tukea tarvitsevat lapset	182	115	207
Vuorohoidossa olevat lapset	13	12	27
Kotihoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	200	185	140
Kuntalisä, perheitä	204	170	137
Yksityisen hoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	21	23	18
Kuntalisä, lapsia	21	23	17
Avoin varhaiskasvatus			
Treffis/perheitä/vuosi	164	170	179
Lapsia leikkikerhoissa	35	30	27

Koulutus

Vastuuhenkilöt: koulutuspäällikkö ja rehtorit/koulunjohtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Syksyllä 2016 vuosiluokille 1–6 voimaan astuneen opetussuunnitelman mukaista toimintaa on kehitetty. Vastaava opetussuunnitelma on otettu käyttöön syksyllä 2017 myös 7. vuosiluokalle. Monialaisia koulun ulkopuolisissa ympäristöissä toteutettavia oppimiskokonaisuuksia on toteutettu aktiivisesti. Lovisanejdens högstadiumin ja Koskenkylän koulujen hankesuunnitelmat valmistuivat ja rakennusten yhteydessä nostetaan Loviisaa puurakentamisen kannattajaksi.

Muut koulutukseen vaikuttavat tekijät ovat olleet Harjunteen koulun ja liikuntahallin sisäilma. Koulukuraattoreiden ja -psykologien siirtymistä perusturvakeskukselta sivistyskeskukselle 1.1.2018 alkaen on valmisteltu. Uusi sopimus Lapinjärven kanssa koskien koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelua on laadittu ja hyväksytty.

Opettajien tutortoiminta käynnistyi kevätlukukaudella. Koulutuksen kapean hallinnon takia muun muassa eri hankkeiden hallinta on haastavaa.

Riskiarvio

- Koulutuskustannukset lisääntyvät Osaava/Kunnig-hankkeen päättyessä 1.8.2017.
Jatkokoulutuksen kustannukset ovat nousseet Osaava/Kunnig-hankkeen päättymisen myötä, mutta koulutuskokonaisuudelle löytyi jatkoa alueellisen yhteistyösopimuksen muodossa.
- Tasa-arvohankkeen avustusten pienentyessä tai loppuessa emme voi ylläpitää omilla varoilla samaa toimintaa
Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama tasa-arvoprojekti etenee lisärahoituksen myötä.
- Rekrytoinnin tehostaminen ei takaa muodollisesti kelpoisten hakijoiden määrän lisäystä.
Vakinaisten virkasuhteiden perustaminen edesauttaa pätevien opettajien rekrytointia.
- Liian pienet opetusryhmät voivat johtaa haastaviin opetusjärjestelyihin, esimerkiksi koskien esiopetusta.
*Osa kouluissa lapsimäärä on niin pieni, että emme ole pystyneet käynnistämään aamu- ja iltapäivätoimintaa jokaisessa koulussa.
Lisääntyvät oppilasmäärät sekä puute opetustiloista keskustan kouluissa ovat aiheuttaneet suuria opetusryhmiä. Integrointi valmistavan opetuksen jälkeen on vaatinut lisääntyneitä resursseja.*
- Kielikylypytoiminnan jatkumosta on vaikea ennustaa. Opetusryhmien oppilasmäärä on pysyttävä vakaana.
Kielikylypyryhmää ei perustettu vuonna 2017 koska ryhmään ilmoittautui ainoastaan kuusi lasta. Ryhmän perustamiseksi lapsia olisi pitänyt olla 15.
- Laadukkaiden koulutuspalveluiden lisääminen vaatii laajan yhteistyöverkoston.
Yhteistyöverkoston kehittäminen vaatii henkilöstöresursseja.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään koulutuspalvelut vuorovaikuttaisesti ja asiakaslähtöisesti oppilaiden hyvinvointia tukien.	Oppilaita osallistetaan mm. oppilaskuntatoimintaa kehittämällä sekä koulu- että kaupunkitasolla.	Toimintakertomus.	Jokaisessa koulussa on perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen oppilaskunta. Oppilaskuntaa on kuultu muun muassa kouluhankkeiden yhteydessä sekä yhteisöllisissä opiskeluhooltotapaamisissa.

	Sovelletaan monipuolisia, oppilasta aktivoivia työtapoja.	Toimintakertomus.	Opettajat toteuttavat opetussuunnitelman tavoitteet perustuen monipuolisiin tietoihin ja taitoihin sekä oppimisympäristöihin.
	Tehdään yhteistyötä. Järjestetään mm. kerhotoimintaa ja kehitetään kulttuuripolkua, eri sidosryhmien kanssa.		Kulttuuripolulla on ohjelma, joka leviää koko perusopetukseen. Kerhotoimintaa tarjotaan miltei kaikissa kouluissa.
	Kehitetään Wilma-ohjelmaa ja tiedottamista.		Verkkosivuja osoitteessa peda.net/loviisa päivitetään säännöllisesti. Wilma-ohjelmaa käytetään lukuvuosisuunnitelmiin sekä koulu- ja iltapäivätoiminta-ilmoittautumisiin.
	Kehitetään koulujen kotisivuja peda.net -alustalla.	Kotisivujen sisältö ja ajankohtaisuus.	
	Järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Vuosittainen huoltajakysely.	Loviisa on osallistunut valtakunnalliseen kyselyyn aamu- ja iltapäivätoiminnasta.
	Kehitetään opiskeluhoitopalveluita.	Opiskeluhoito-suunnitelmat ja hyvinvointikyselyt.	Opiskeluhoitosuunnitelmat on laadittu ja kyselyt on vastattu.
	Kehitetään kaksikielisyyttä.	Lisätään toimintaa joka liittyy kaksikielisyyteen.	Kaksikielisiä toimintamuotoja sovelletaan rehtorikokouksissa, eri jatkokoulutuksissa ja koulujen välisessä yhteistyössä sekä opetuksessa. Isnäsin koulujen yhteistyö jatkuu. Koskenkylän koulujen yhteisen kouluhankkeen toteuttaminen on alkanut.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita koulutuspalveluja lähellä kuntalaista.	Laaditaan yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa koulutuksen palveluiden esite.	Esite valmistuu vuoden 2017 aikana.	Esite on valmistunut sekä sähköisessä että paperisessa muodossa.
	Lisätään näkyvyyttä ajankohtaisissa asioissa.	Koulujen kotisivut, sosiaalinen media, lehdistö.	Laajoissa hankkeissa, esimerkiksi kouluhankkeissa, kuntalasia on osallistettu. Vastuualue on mukana kaupungin Facebook- sivujen ja uusien verkko-sivujen tuottamisessa. Tiedotusta on tehostettu.
	Kehitetään rekrytointia.	Opetushenkilökunta on muodollisesti kelpoista.	Vastuualue on osallistunut koko keskuksen rekrytointiprosessin laadintaan ja sitä toteutetaan täysmääräisesti.
	Opetusryhmät ovat mielekkään kokoiset.	Oppimistulosten ja viihtyisyyden jatkuva arviointi.	Tuntikehyksen puitteissa on laadittu sopivan kokoiset opetusryhmät. Arviointi viihtyvyydestä tehdään muun muassa hyvinvointikyselyyn perustuen. Formatiivista arviointia kehitetään, niin että se otetaan käyttöön keväällä 2018.
	Ylläpidetään aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Kysely huoltajille vuosittain.	Keväällä toteutettiin kysely huoltajille aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

	Kehitetään tasa-arvohanketta.	Hankkeen toiminnan väliarviointi. Hankkeen loppuseelvitys.	Tasa-arvohanke toteutetaan hakemuksen ja ministeriöstä saatujen ohjeiden mukaisesti. Väliarviointi tehdään hankeajan päätyttyä.
--	-------------------------------	--	---

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Esimies pitää perehdytystilaisuuden uudelle opetushenkilöstölle lukuvuoden alussa.		Perehdyttäminen toteutetaan kaupungin ohjeiden mukaisesti lukuvuoden alussa sekä lukuvuoden aikana uusien opettajien palkkaamisen yhteydessä. Perehdyttämistä on vielä kehitettävää.
	Opettajat ja koulunkäynninohjaajat laativat lukuvuoden alussa henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman.	Suunnitelmaa seurataan kehityskeskustelun yhteydessä.	Kaikki opettajat ja koulunkäynninohjaajat ovat laatineet oman henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, joka arvioidaan kehityskeskustelun yhteydessä.
	Kehityskeskusteluja käydään vuosittain.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Kehityskeskusteluja on pidetty jokaisessa yksikössä lukuvuoden aikana.
	Henkilökuntaa ohjataan osallistumaan monipuolisiin täydennyskoulutuksiin koulutussuunnitelman mukaisesti .	Koulutuksiin osallistuvien lukumäärä. Osaava/Kunnig-ohjelman koulutusten palaute.	Loviisalaiset opettajat ja koulunkäynninohjaajat ovat osallistuneet ahkerasti koulutuksiin. Lukuvuoden 2017–2018 alussa on sovittu uudesta koulutusohjelmasta Porvoon kaupungin kanssa.
	Työiihtyvyyttä lisätään hyvällä johtamisella, ajanmukaisten koulukiinteistöjen ja opetusvälineiden avulla.	Koulukohtaisilla työhyvinvointi kyselyillä.	Henkilökunta on osallistunut kaupungin työhyvinvointikyselyyn sekä Opetushallituksen Hyvinvointiprofiiliin.
		Opetusvälineiden määrä ja käytettävyyys.	Tietotekniikkaa kehitetään TVT-tukihenkilön johdolla. TVT-suunnitelma on laadittu yhteistyössä tutoropettajien kanssa.
	Työnohjausta ja muita tukipalveluita tarjotaan tarvittaessa.	Työnohjauksien määrä.	Työnohjausta on tarjottu työterveyden palvelujen kautta. Ryhmäohjausta ei ole tarvittu tammi-elokuun aikana. Ryhmä opettajia on osallistunut kaupungin omaan vertaismentorointiin.
		Henkilökunnan sairauspoissaolojen määrä.	Seuraamme aktiivisesti poissaolojen määrää varhaisen puuttumisen ohjeiden mukaisesti. Poissaolojen lukumäärä on noussut hieman viime vuodesta.
Koulutoimen johdon yhteisiä toimintamalleja kehitetään yhdessä perusturvakeskuksen johdon kanssa.	Yhteiset strategiat ja suunnitelmat.	Vastuualue on osallistunut mm. keskuksen kehittämissuunnitelma-työhön (KuntaKesu) sekä valtakunnallisen LAPE- hankkeen paikalliseen käynnistämiseen.	

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan perusopetuksen kulut kaupungin taloudelliseen tilanteeseen.	Talousarviota seurataan jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan varhaisessa vaiheessa.	Talousarvion toteutuminen. Osavuosisikatsaus.	Talousarvion toteumaa on seurattu ja vastuualue pysyy ennusteen mukaan talousarviossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21142 Koulutus

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	MUUTOS
Toimintatuotot	1 080 735	0	1 080 735	1 337 984	-257 249
<i>josta sisäiset</i>	2 610	0	2 610	5 692	-3 082
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-16 250 027	-1 911 376	-17 700 189	-17 543 187	-461 214
<i>josta sisäiset</i>	-2 762 981	-2 185 056	-4 948 037	-5 047 524	99 487
Toimintakate	-15 169 292	-1 911 376	-17 080 668	-16 362 205	-718 463
<i>josta sisäiset</i>	-2 760 371	-2 185 056	-4 945 427	-5 041 832	96 405
Toimintakate ulkoinen	-12 408 921	273 680	-12 135 241	-11 320 273	-814 868
Poistot ja arvonalentumiset				-3 655	3 655

Budjetoidut ulkoiset tuotot ylittyvät noin 254 000 eurolla. Suurin summa, noin 108 000 euroa, on korvaus vuonna 2016 opetuskäyttöön ostettujen tietokoneiden siirtämisestä leasingrahoituksen piiriin. Myös kotikuntakorvauksia sekä tukia ja avustuksia on maksettu noin 130 000 euroa budjetoitua enemmän.

Vastualueen suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstösivukuluihin noin 263 000 euroa ja palvelujen ostoihin noin 193 000 euroa joista suurin säästö on kuljetuskustannuksissa; oppilaskuljetuksissa noin 94 000 euroa ja muissa kuljetuksissa noin 44 000 euroa.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Määrä			
Kouluja	15	15	15
Esikouluryhmät/oppilasmäärä	11/156,2	11/143	11/152
Perusopetuksen ryhmien lukumäärä/oppilasmäärä	106/1470,5	105/1481	105/1454
Erityisen tuen piiriin siirretyt, %	9,6	8,9	9,2
Perusopetuksen oppilasta/koulunkäynninohjaajaa	39,6		
Talous			
Esikoulukustannukset/oppilas, netto, euroa	5 106 ulk. (6 213 +sis.)	5 965 ulk.	5 194 ulk.
Esikoulun kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	685	874	718
Perusopetuksen kustannukset/oppilas, netto, euroa	7 387 ulk. (9 213 +sis.)	7 751 ulk.	7 343,88 ulk.
Perusopetuksen kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	869	900	867

Lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja sekä rehtorit

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Molemmat lukiot ovat omassa toiminnassaan korostaneet suunnitelmallista opiskelijarekrytointia ja näkyvyyden parantamista. Yhteistyöverkostojen aktiiviseen ylläpitämiseen ja opettajien tieto- ja viestintätaitojen kehittämiseen lukioissa on panostettu. Ylioppilaskirjoitusten sähköistyminen on jatkunut.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellinen muutoshanke on käynnistynyt vuoden 2017 alussa. Muutoshanketta on valmisteltu ja koordinoitu alueellisen ohjausryhmän toimesta, jossa Loviisan sivistysjohtaja on toiminut puheenjohtajana ja asioiden esittelijänä toiminut osa-aikaisesti Sipoon sivistysjohtaja. Omistajakunnat ja nykyiset koulutuksenjärjestäjät ovat aktiivisesti osallistuneet muutosprosessiin. Muutoshanke jatkuu vuonna 2018 ja tavoitteena on, että vuoden 2019 alusta neljästä alueella toimivasta koulutuksenjärjestäjästä muodostetaan kaksi toimijaa.

Riskiario

- Valtionosuuksien osuus on pieni (laskentakaavion muutos)
Lukiokoulutuksen osalta ei tapahtunut muutoksia valtionosuuksien laskennassa. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen kohdalla koulutuksenjärjestäjien valtionosuuksien laskentakaavaa on muutettu.
- Lukiokoulutukseen hakeutuvien määrä - notkahdukset ovat mahdollisia, mikä johtaa koulumuodon houkuttelevuuden vähenemiseen
Lukion opiskelijamäärä on pysynyt samalla tasolla, mutta havaittavissa on, että perusopetuksen lopettaneet hakeutuvat osittain myös muihin lukioihin.
- Opettajien rekrytointi on haastavampaa pienissä lukioissa
Lukioissa uusien opettajien rekrytointi on ollut vähäistä.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään lukiokoulutusta opiskelijoiden hyvinvointia tukien yhdessä opiskelijoiden kanssa.	Alueellisen yhteistyön avulla lisätään kurssitarjontaa yli kielirajojen. Lisätään ja kehitetään opiskeluhuoltopalveluja ja opiskelijoiden tukitoimia.	Lukion aloittavien määrä suhteessa ikäluokkaan.	Lovisa Gymnasiumissa on aloittanut 30 uutta opiskelijaa ja Loviisan lukiossa 29 opiskelijaa.
		Lukion keskeyttäneiden määrä.	Vuoden aikana yksikään oppilas ei ollut keskeyttänyt lukio-opintojaan.
		Hyvinvointikyselyt.	Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskysely ja Opetushallituksen hyvinvointiprofiili on toteutettu molemmissa lukioissa. Lisäksi lukiot ovat vastanneet Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselyyn opiskeluhuollon toimeenpanosta oppilaitoksissa.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään lukiokoulutuksen houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Lisätään yhteistyötä paikallisten yritysten, yhdistysten ja kuntaorganisaation kanssa.		Loviisan lukiossa on tehty yhteistyötä vanhustenhuoltopalvelujen kanssa. Lovisa Gymnasiumin Erasmus+-projektin yhteydessä käytettiin paikallisia yrittäjiä asiantuntijoina.

	Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknikkaa ja uuden opetussuunnitelman mukaisia opetusmenetelmiä.		Tieto- ja viestintäteknikan käyttö opetuksessa on lisääntynyt.
	Jokaisella alkavalla opiskelijalla on mahdollisuus hankkia kaupungin tukema kannettava tietokone.		Lähes kaikki lukioissa aloittaneet opiskelijat ovat hyödyntäneet mahdollisuutta hankkia kannettava tietokone.
	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin ja kansainvälisiin projekteihin.	Toteutuneiden projektien määrä.	Molemmat lukiot ovat osallistuneet Erasmus+ -kansainvälisyysprojekteihin. Lisäksi Lovisa Gymnasium on osallistunut Lutherin jalanjäljissä-hankkeeseen ja Loviisan lukion CERN-tiedeleiriin yhdessä Askolan, Linnankosken ja Lappajärven lukioiden kanssa. Loviisan lukio osallistui kansalliseen Kansanedustajat kouluissa-hankkeeseen. Kummatkin lukiot ovat olleet aktiivisesti mukana Suomi100-hankkeissa vuoden aikana.
	Lisätään lukioiden näkyvyyttä medioissa.		Lukiot ovat olleet esillä sekä paikallisessa että sosiaalisessa mediassa.
	Lukioiden verkkosivustojen houkuttelevuutta lisätään ja sivustot pidetään ajan tasalla.		Lukioiden verkkosivustojen houkuttelevuutta on lisätty ja verkkosivustoja on pidetty ajan tasalla.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammatti taitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Varmistetaan riittävät resurssit lukioiden hallintoon.	Lukioiden hallintoon käytettävissä olevat työtunnit.	Lukioiden hallintoon käytettävissä olevat työtunnit eivät ole riittäviä. Alustavia suunnitelmia on tehty, joskaan tavoite ei kummankaan lukion osalta ole toteutunut.
	Varmistetaan riittävät resurssit kurssien toteuttamiseen.	Tunti kehiksen määrä.	Tuntikehiksen määrä oli riittävä.
	Henkilökunnalle tarjotaan riittävästi täydennyskoulutusta.	Koulutuksiin osallistuvien määrä.	Kummassakin lukiossa koko henkilökunta on aktiivisesti osallistunut koulutuksiin virkaehtosopimuksessa mainittujen koulutuksien lisäksi muun muassa myös arviointiin ja digiosaamiseen liittyviin koulutuksiin.
		Opetushenkilöstön henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat.	Jokainen opettaja on laatinut henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman lukuvuoden alussa.
Huolehditaan henkilökunnan työhyvinvoinnista.	Kehityskeskustelut ja työhyvinvointikyselyt.	Lukuvuoden 2016–2017 aikana käytiin kehityskeskustelut koko henkilöstön kanssa.	

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Pysytään talousarviossa.	Osavuositarkastus. Tilinpäätös.	Tavoite on toteutunut.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21144 Lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	88 210	0	88 210	141 924	-53 714
<i>josta sisäiset</i>	710	0	710	931	-221
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	- 1 762 627	-618 350	-2 380 978	-2 338 125	-42 853
<i>josta sisäiset</i>	-361 305	-622 350	-983 655	-963 892	-19 763
Toimintakate	-1 674 417	-618 350	-2 292 768	-2 196 201	-96 567
<i>josta sisäiset</i>	-360 595	-622 350	-982 945	-962 962	-19 384
Toimintakate ulkoinen	-1 313 822	4 000	-1 309 822	-1 233 239	-76 583
Poistot ja arvonalentumiset	-2 000	0	-2 000	-1 741	-259

Budjetoidut ulkoiset tuotot ylittyvät noin 53 000 eurolla. Suurin summa tulee maksetuista hankeavustuksista. Vastuualueen suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstökuluihin noin 70 000 euroa.

Lukioiden yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Opiskelijamäärä	180,5	186	186,5
Opetustunnit	418*)	374	418*)
Netto, euro/opiskelija	6 830 ulk (9 319 +sis.).	6 762 ulk.	6 346 ulk.

*) tuntikehys

Vapaa sivistystyö

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja ja rehtori

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Opistojen sähköinen ilmoittautumiskanava Hellewi on vuoden 2017 aikana yhdistetty, saaden lisää näkyvyyttä ja jonka avulla kurssilaiset löytävät molempien opistojen tarjonnan samasta osoitteesta. Hellewin yhdistämisen myötä kurssien verkkomaksaminen mahdollistui.

Opistojen tiedottaminen ja markkinointi on tehty suunnitelmallisemmaksi ja tehokkaammaksi. Tiedottamisen ja markkinoinnin monikanavaisuuteen on kiinnitetty huomiota.

Riskiarvio

- Valtionosuustuntimäärän oletetaan tulevan muutoksia - mahdolliset leikkaukset aiheuttanevat kurssimaksujen korotuspaineita
Valtionosuustuntimäärissä oli pieni leikkaus (2 %) verrattuna edeltävään lukuvuoteen. Kurssimaksuja ei korotettu edellisen lukuvuoden tasosta.
- Kurssimaksujen kehitys vaikuttanee opiskelijamäärään
Opiskelijamäärä nousi vuoden 2016 tasosta noin 50 opiskelijalla (1 %), mutta opiskelijamäärä jäi vuodeksi 2017 asetetusta tavoitteesta noin 10 %.
- Henkilöstöohjelmaan liittyvien muutosten ennakointi
Henkilöstöohjelman toteutuksessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään opistojen toiminta ja tarjonta vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Aktiivinen suhde opiskelijoihin ja avainryhmiin: – kurssitoiveet – palautteet ja arvioinnit – sosiaalinen media.	CAF:in asiakastulosten arvioinnissa määriteltyjen mittareiden hyödyntäminen ja yhteiskunnalliset Vaikuttavuuteen liittyvien tunnuslukujen hyödyntäminen.	Kaikille opiskelijoille avoin ja kaikkia kursseja koskeva arviointi toteutettiin tammi-helmikuun aikana. Kurssitoiveita kerättiin keväällä samassa yhteydessä sekä erikseen monen kanavan kautta. Opistoissa suunniteltiin syksyllä muutamia täydentäviä kursseja keväälle 2018.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään opistojen houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Alueopistorakenne – opetusta eri toimipisteissä – eriytyt ryhmäkokosäännöt – yhdyshenkilöverkosto. Oppilaitosverkostot ja hanketoiminta. Aktiivinen markkinointi ja tiedottaminen.	CAF:in asiakas- ja sidosryhmäarviointi tulosten hyödyntäminen.	Kevätlukukauden kurssi-ohjelma toteutui suunnitellusti. Seuraavan kauden ohjelmaa suunniteltiin (CAF:iin kirjatun) toimintamallin mukaisesti ja budjetin sallimissa rajoissa: Mi 5 300 tuntia, Vako 6 900 tuntia. Kansalaisopistojen seminaari "Kansalaisopisto- enemmän kun oppilaitos" kokosi lähialueen opistot keskustelemaan opistojen monimuotoisista haasteista.

			Erasmus-hankkeeseen liittyen saksalaiset hankekumppanit tutustuivat opistojen ja kaupungin toimintaan. Kevään 2018 kurssitarjonta tehtiin yhteistyönä ja sai näkyvyyttä paikallislehdissä.
--	--	--	---

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen ja ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Oppivan organisaation toimintamalli – kokouskäytännöt – kehityskeskustelut – henkilökohtaiset oppimissuunnitelmat – verkostot (benchmarking).	CAF:in henkilöstötulosten arviointi tulosten hyödyntäminen.	Täydennyskoulutusta ja virkistystoimintaa on ollut tarjolla Osaava-hankkeen myötä. Kehityskeskustelut käytiin huhtikuussa. Keskustelut sisälsivät henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat.

4. Talous: Ennakoitavissa oleva tasapainoinen talous

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Ennakoiva suhde valtionosuusien kehitykseen. Talousarvion seuranta.	CAF:in suorituskykyarviointi tulosten hyödyntäminen	Toiminta on ollut suunnitelmien ja sovitujen käytäntöjen mukaista. Toimintakauden 2017–2018 suunnitteluraamissa huomioitiin valtionosuusrahoituksen leikkaus. Juhlavuosi Suomi100 huomioitiin luentosarjoina sekä erilaisina tapahtumina ja kursseina. Opistojen talousarvio toteutui suunnitellusti.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21145 Vapaa sivistystyö

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	224 200	0	224 200	240 802	-16 602
<i>josta sisäiset</i>	3 500	0	3 500	10 525	-7 025
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-1 037 691	-87 991	-1 125 682	-1 088 111	-37 570
<i>josta sisäiset</i>	-63 244	-89 791	-153 035	-162 688	9 654
Toimintakate	-813 491	-87 991	-901 482	-847 310	-54 172
<i>josta sisäiset</i>	-59 744	-89 791	-149 535	-152 163	2 629
Toimintakate ulkoinen	-753 747	1 800	-751 947	-695 146	-56 801

Poistot ja arvonalentumiset

Toteutuneet henkilöstökulut alittavat budjetoidun noin 25 000 eurolla sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut noin 16 000 eurolla. Verrattuna talousarvioon kaikki suunnitellut opetustunnit eivät toteutuneet. Opetustunteja on myös ostettu ostopalveluna tuntiopettajien palkkaamisen sijasta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Opiskelijoita	1 274 (Mi) 1 666 (Vako) = 2 940	1 440 (Mi) 1 880 (Vako) = 3 320	1 280 (Mi) 1 706 (Vako) = 2 986
Opetustunteja	4 871 (Mi) 6 818 (Vako) = 11 689	5 500 (Mi) 7 000 (Vako) = 12 500	4 929 (Mi) 6 952 (Vako) = 11 881
Nettokustannukset, euro/opiskelija	242 ulk. (282 + sis.)	227 ulk.	233 ulk.
Nettokustannukset, euro/opetustunti	61 ulk. (71 + sis.)	60 ulk.	58 ulk.